

kultúrného systému. Tento systém ako by zatiaľ kopiroval útočnou adaptívnu stratégiu človeka ako druhu. Namísto toho, aby se možnosťou prirodzeného prostredia citlivo prispôboval, asi tak, ako se živé systémy (biosféra), limitované príkonom slunečnej energie, prispôbujú abiotickému prostrediu Zeme, prírodu zbytočne konzumuje a nikdy živých systémů bezohľadne obsazuje a pustoší. Možná, že autory navrhovaná energetická a materiálová šetrnosť, pokiaľ by presáhla také do sféry konečnej osobnej spotreby (a pokiaľ by nebola mařena integratívnymi silami systému globálnej kultúry), by mohla znovu zjiťiť adaptívnu citlivosť té ktoré kultúry na proměny její vlastní ekologické niky.

Autory preferované ekonomické hľadisko, nabízející radikální úspory energie i materiálu a ukazující nové možnosti podnikání, je síce inspiratívny, prijateľny i hodné následování, ale je také pouze dočasné a nedostatečné radikální. *Je to jen všeobecně přijatelný první krok.* A to i proto, že přírodní materiál a energie, s nimiž je třeba lépe hospodařit, jsou již z povahy svého jazykového označení lidmi nutně vnímány nesprávně – nikoli jako jedinečné prirodzené struktúry, které v případě zničení již nikdy neobnovíme, ale jen jako tzv. přírodní zdroje.

Josef Šmajš

tých, ktorí ju vyhľadávajú pre potešenie a oddych. Neustále fascinuje svojou krásou. Stokrát sme videli to isté miesto a stále sa nám naskytajú nové pohľady, nové podoby, hrá novými farbami, ktoré vie vykúzliti len príroda. Spoločníkom potulkami prírodou a odborným sprievodcom krásami Čiech, Moravy a Sliezska môžu byť od r. 1999 jednotlivé zväzky encyklopédie chránených území České republiky.

V Agentúre ochrany prírody a krajiny ČR Praha, pobočka Brno si predšavzali podrobne zmapovať a charakterizovať chránené územia podľa vyčlenených okresov. Z plánovanej 14-dielnej encyklopédie vyšlo doteraz 9 zväzkov: Ústecko (1999), Zlínsko (2000), Liberecko (2002), Pardubicko (2002), Královéhradecko (2002), Olomoucko (2003), Jihlavsko (2002), Českobudějovicko (2003) a Ostravsko (2004). Do konca tohto roku by malo vyjsť ešte zvyšných 5: Brněnsko, Plzeňsko a Karlovarsko, Praha a Středné Čechy, Jaskyně a posledný diel s označením Kompendium – podávájuce výklad o všetkých chránených územiach v Českej republike.

Editormi tohto rozsiahleho encyklopedického diela sú Peter Mackovčín a Miroslav Sedláček, ktorí spolupracujú s rozsiahlym kolektívom autorov, pričom každý zväzok má svojho hlavného zostavovateľa. Edíciu finančne podporil Štátny fond životného prostre-

dia ČR. Ide o veľmi reprezentatívnu publikáciu spĺňajúcu nároky najnáročnejších čitateľov.

Encyklopédia chránených území ČR je aj v Európe ojedinelým dielom. Prináša opis všetkých maloplošných i veľkoplošných osobitne chránených území (národných prírodných rezervácií, národných prírodných pamiatok, prírodných rezervácií, prírodných pamiatok, národných parkov a chránených krajinných oblastí) na území Českej republiky. Každý zväzok má rovnakú štruktúru. Úvodná časť opisuje prírodné podmienky okresu, vplyv osídlenia na vývoj krajiny a históriu ochrany prírody. Nasledujúce kapitoly sú venované chráneným územiám v jednotlivých okresoch. Štruktúra týchto častí je podobná štruktúre úvodnej kapitoly. Rozsah jednotlivých zväzkov sa pohybuje od 300 do 600 strán.

Na záver by sa žiadalo dodať, že tak, ako sa českí odborníci nechali inšpirovať Atlasom krajiny Slovenskej republiky, dúfame, že nepotrva dlho a aj na Slovensku vyjdú podobné pútavé knihy o chránených územiach. Je na nás, aby sme skvosty prírody zachovali pre budúce generácie nielen na fotografiách a opísané v knihách, ale v ich jedinečnej kráse a nenahraditeľnej ekologickej, prírodnej i kultúrnej hodnote.

Tatiana Hrnčiarová

Prvé encyklopedické dielo v Európe o chránených územiach ČR

Mackovčín, P., Sedláček, M. (eds.): **Chráněná území České republiky. Svazek I – XIV.** Vydala Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno v nakladatelství Artdedit, Praha, 1999 – 2005.

Človek po stáročia využíva prírodné podmienky a zdroje na svoju existenciu, zároveň však pretvára, znečisťuje a ničí krajinu, ale zamýšľa sa aj nad tým, ako ju chrániť. Príroda je večnou inšpiráciou umelcov, fotografov, ale aj

